

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

23 iunie 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Diaconu Iurie,

Judecători – Guzun Ion, Catan Liliana, Burduh Victor și Craiu Nicolae,

a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de către inculpatul Starîș Ghenadie și avocatul acestuia, Nagacevschi Ghenadie, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Soroca din 22 martie 2019 și decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe

*Starîș Ghenadie Xxxxx, născut la xxxxx,
originar și domiciliat în mun. Xxxxx,
str. Xxxxx nr. xx.*

Termenul de examinare a cauzei:

- 1. prima instanță: 30.06.2017 – 22.03.2019;*
- 2. instanța de apel: 16.04.2019 – 13.11.2019;*
- 3. instanța de recurs: 24.01.2020 – 23.09.2020.*

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție,

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătorei Soroca, sediul Central din 22 martie 2019, Starîș Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, la pedeapsă sub formă de 180 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că, Starîș Ghenadie, în perioada lunii iulie 2015, ducând mai mult timp discuții și tratative cu Șarco Serghei, cu scopul procurării de la ultimul a automobilului de model „Mercedes Benz” cu n/î xxxxx, intenționat prin înșelăciune și abuz de încredere, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, fără a perfecta procură sau contract, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv, a luat gratuit de la Șarco Serghei, unitatea de transport sus-menționată.

Ulterior, l-a informat pe Șarco Serghei, că cu automobilul dat s-a comis un accident rutier și automobilul l-a înstrăinat prin vânzare la piese de schimb. În realitate astfel de fapt nu a avut loc. Prin acțiunile sale Starîș Ghenadie a însușit automobilul de model „Mercedes Benz” cu n/î xxxxx, ce aparține lui Șarco Serghei, în sumă de 4000 euro, echivalentul, conform cursului valutar BNM din 31.07.2015 a 82248,00 lei. Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Șarco Serghei prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată însușind bunul sus-indicat.

De asemenea instanța a mai reținut, că Starîș Ghenadie a mai fost învinuit de organul de urmărire penală pentru faptul că, ulterior prelungind acțiunile sale criminale, având în continuare scopul însușirii bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestora, fără permisiunea lui Șarco Serghei, automobilul de model „Mercedes Benz” cu n/î xxxxx a fost scos de vânzare pe saitul „999”, vânzări transport, și la 21.08.2016, vândut, prin perfectarea recipisei, la prețul de 2700 euro, echivalentul conform cursului valutar a BNM a 60417,90 lei, lui Dintiu Rustam, banii fiind însușiți prin înșelăciune și abuz de încredere de Starîș Ghenadie, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv. La efectuarea acestei tranzacții ilegale ultimul a declarat că, el este proprietarul automobilului înstrăinat, având astfel de drept, fapt ce nu corespundea realității. Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Dintiu Rustam prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată însușind bunul sus- indicat. În așa mod prin acțiunile prelungite și ilegale Starîș Ghenadie potrivit ordonanței de punere sub învinuire din 19.11.2018, a însușit bunuri materiale în valoare de totală de 142665,90 lei, ceea ce constituie proporții mari.

Instanța de fond a indicat, că inițial acțiunile inculpatului, Starîș Ghenadie, au fost calificate de către organul de urmărire penală în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, cu indicii de calificare: *„escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere cu cauzarea de daune în proporții mari”*, iar după introducerea modificărilor la Codul Penal în baza Legii nr. 179 din 26.07.2018 (în vigoare din 17.08.2018), procurorul prin ordonanța din 19.11.2018 a modificat învinuirea, acțiunile inculpatului Starîș Ghenadie fiind încadrate juridic în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, cu indicii de calificare: *„escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința părților actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean care a produs daune în proporții mari”*.

Apreciind probele pe cauza penală, instanța de judecată a conchis, că învinuirea adusă inculpatului Starîș Ghenadie, ca atare, este întemeiată doar fragmentar. Astfel a considerat, că în ședința de judecată a fost demonstrată vinovăția lui Starîș Ghenadie pentru faptul că, în perioada lunii iulie 2015, ducând mai mult timp discuții și tratative cu Șarco Serghei Vitali, cu scopul procurării de la ultimul a automobilului de model „Mercedes Benz” cu n/î xxxxx, intenționat prin înșelăciune și abuz de încredere, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, fără a perfecta procură sau contract, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv, a luat gratuit de la Șarco Serghei, unitatea de transport sus-menționată. Ulterior, l-a informat pe Șarco Serghei, că cu automobilul dat s-a comis un accident rutier și automobilul l-a înstrăinat prin vânzare la piese de schimb. În realitate astfel de fapt nu a avut loc. Prin acțiunile sale Starîș Ghenadie a însușit automobilul de model „Mercedes Benz” cu n/î xxxxx, ce aparține lui Șarco Serghei, în sumă de 4000 euro, echivalentul, conform cursului valutar BNM din 31.07.2015 a 82248,00 lei. Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Șarco Serghei prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată însușind bunul sus-indicat.

Privitor la celălalt capăt de învinuire ce ar rezulta dintr-o acțiune prelungită, instanța de fond a considerat că, învinuirea în partea ce ține de tranzacția de vânzare-cumpărare a automobilului din litigiu, care a avut loc la 21.08.2016 între Starîș Ghenadie și Dentiu Rustam nu întrunește componența infracțiunii de escrocherie, nefiind o acțiune prelungită a lui, concluzionând că părțile au convenit la prețul de vânzare-cumpărare a automobilului de model "Mercedes Benz" cu n/î xxxxx, pentru ce Dentiu Rustam i-a achitat lui Starîș Ghenadie suma de 2700 euro, iar ultimul la rândul său i-a transmis vehiculul și certificatul de înmatriculare, părțile întocmind în acest sens o recipisă. Dentiu Rustam cunoștea despre faptul, că dreptul de proprietate în privința automobilului este înregistrat după altă persoană și în prezența lui Starîș Ghenadie l-a telefonat pe Baranov Radu, pentru perfectarea procurii pe numele său, conchizând că, Starîș Ghenadie prin acțiunile sale nu l-a indus în eroare pe partea vătămată Dentiu Rustam prezentându-i ca adevărată o faptă minciunoasă, or, din start i-a spus că dreptul de proprietate în privința automobilului nu este înregistrat după el și în afară de certificat de înmatriculare, de alte acte nu dispune, iar faptul că, anterior Starîș Ghenadie a procurat automobilul în cauză fără a-i achita banii lui Șarco Serghei, nu afectează tranzacția de vânzare-cumpărare a automobilului încheiată dintre Starîș Ghenadie și Dentiu Rustam. A mai rezumat, că Starîș Ghenadie a acționat ca un proprietar și nu în toate cazurile de înstrăinare se perfectează contract de vânzare-cumpărare, persoanele posedând și administrând automobilele în

bază de contract de comodat sau procură, cu toate că sânt de facto proprietarii vehiculelor. Instanța de fond a mai indicat, că din cauză că episodul dat a fost redat în ordonanța de punere sub învinuire ca o acțiune prelungită a lui Starîș Ghenadie consideră că, deoarece Starîș Ghenadie nu a dobândit ilicit careva bunuri ale lui Dentiu Rustam nu l-a indus în eroare și nu i-a prezentat ca adevărată o faptă minciunoasă (declarându-i că de iure nu el este proprietarul vehiculului), urmează să excludă acest capăt de învinuire din acțiunile lui Starîș Ghenadie. A mai notat, că pe parcursul examinării cauzei Starîș Ghenadie din cauză, că l-a atras pe Dentiu Rustam într-o situație neplăcută i-a restituit suma de 2700 euro.

Astfel, instanța de fond a reîncadrat acțiunile lui Starîș Ghenadie în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, stabilindu-i o pedeapsă sub formă de 180 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

A fost admisă parțial acțiunea civilă, cu încasarea din contul lui Starîș Ghenadie în beneficiul lui Șarco Serghei a prejudiciului moral în mărime de 2000 lei și cheltuielile pentru asistența juridică în mărime de 5000 lei. A fost soluționată chestiunea referitor la corpurile delictive.

3. Sentința a fost atacată cu apeluri de către:

3.1. Procurorul în Procuratura Soroca, Alexandr Corețchii, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Starîș Ghenadie să fie recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal și să-i fie stabilită pedeapsa de 7 ani închisoare cu privarea de dreptul de a exercita funcții legate de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 5 ani. Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Șarco Serghei de admis pe deplin.

În motivarea apelului a indicat următoarele:

- Starîș Ghenadie, primind și însușind banii, a dezinformat părțile vătămate, neavând intenția de a executa obligațiile asumate, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv. În ipoteza abuzului de încredere, inculpatul a profitat de raporturile de încredere care sau stabilit între el și părțile vătămate;

- Starîș Ghenadie, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, inițial având un plan și scop bine determinat, a decis să comită escrocherie în proporții mari, prin acțiuni prelungite, prin înșelăciune și abuz de încredere, prin deposedarea unei persoane de automobil, iar apoi înstrăinarea ilegală altei persoane, dând dovadă de un

comportament viclean și dolosiv;

- relațiile apărute între Starîș Ghenadie și Dintiu Rustam, nu au un caracter civil, fiind strict necesară intervenția legii penale, or, partea vătămată, transmitând banii în suma de 2700 de euro făptuitorului, era conștientă că bunul va trece în proprietatea lui, iar acest fapt nu producea efect juridic fără consimțământul proprietarului legal sau a altei persoane împuternicite de ultimul. Or, în astfel de caz partea vătămată Dintiu Rustam a fost deposedat ilegal de bani, fapt care a generat adresarea în fața organelor de drept privind atragerea lui Starîș Ghenadie la răspundere penală pentru comiterea escrocheriei.

3.2. Avocatul Dumitru Bejenar în numele părții vătămate, care a solicitat casarea sentinței în latura civilă, pledând pentru încasarea acțiunii civile în cuantumul integral solicitat de 220293,25 lei.

3.3. Inculpatul Starîș Ghenadie, prin care a solicitat casarea sentinței, rejudecarea cauzei cu pronunțarea unei sentințe de achitare.

În acest context a indicat următoarele:

- latura obiectivă nu se încadrează în componența de infracțiune prevăzută de art. 190 Cod penal, cu atât mai mult în redacția nouă unde înșelăciunea și abuzul de încredere dispune fiind caracterizată prin calificativele de inducere în eroare a unei sau a mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în privința naturii, calităților substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean care a produs daune considerabile, dispoziție modificată prin LP 179 din 26.07.2018, în vigoare 17.08.2018. Conclude, că comportamentul și circumstanțele legate de anturajul, personalitatea și activitatea sa vin să contureze o imposibilitate de executare a obligațiilor asumate care nu a fost generată de un scop de cupiditate, ci de o consecință a vulnerabilității relațiilor civile;

- autoturismul de marca "Mercedes-Benz" cu n/î xxxxx era scos din circuitul civil, cu atât mai mult în Republica Moldova unde era încălcat și termenul de introducere în regim vamal de import de 6 luni, Șarco Serghei acumulând restanțe mari și la achitarea vinierei;

- unicul act care îi permitea circulația lui Șarco Serghei într-un cadru legal era contractul de comodat în perioada valabilității inspecției tehnice care potrivit anexei la certificatul de înmatriculare pe numele lui Velica Marius Nicușor a fost până la 24.04.2015, dar totodată cu condiția să fie încălcat regimul vamal de import temporar, concluzionând imposibilitatea perfectării contractului de vânzare-cumpărare care se invocă de acuzare.

Menționează, că din probatoriul acumulat la dosar și prezentat de partea acuzării nu rezultă, că inculpatul Starîș Ghenadie a săvârșit infracțiunea prevăzută la art. 190 alin. (1) Cod penal.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2019, a fost respins, ca nefondat, apelul declarat de către inculpatul Starîș Ghenadie.

Admise apelurile declarate de către procuror și avocatul Bejenar Dumitru în numele părții vătămate, sentința în cauză casată în latura condamnării lui Starîș Ghenadie și în latura acțiunii civile, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează.

Starîș Ghenadie a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, la pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 7 (șapte) ani, cu privarea de dreptul de a exercita funcții legate de gestionarea mijloacelor bănești pe un termen de 5 (cinci) ani, pedeapsa închisorii urmând a fi executată în penitenciar de tip semiînchis.

4.1. În motivarea soluției adoptate instanța de apel a menționat că, cercetând multilateral, complet, obiectiv și apreciind totalitatea de probe în ansamblu, sub toate aspectele, conform propriei convingeri, a ajuns la concluzia că acțiunile lui Starîș Ghenadie se încadrează în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, iar instanța de fond a judecat superficial cauza dată, apreciind eronat împrejurările în fapt, iar ca rezultat a constatat greșit aspectele de drept, ce au dus la o calificare greșită a acțiunilor inculpatului în baza art. 190 alin. (1) Cod penal. În atare împrejurări este determinată casarea sentinței în latura penală, cât și a acțiunii civile.

Soluția instanței de fond privind condamnarea inculpatului Starîș Ghenadie în baza art. 190 alin. (1) Cod penal, s-a bazat pe analiza defectuoasă a probelor și ignorarea probatoriului prezentat în proces de către partea acuzării. La emiterea sentinței, instanța urma să îndeplinească cerințele stipulate în art. 394 Cod de procedură penală și să soluționeze toate chestiunile prevăzute de art. 385 Cod de procedură penală, însă instanța nu a dat deplină eficiență acestor norme și la emiterea soluției nu a soluționat întocmai chestiunea referitoare la "dacă fapta de săvârșirea căreia este învinuit inculpatul întrunește elementele infracțiunii și de care anume lege penală este prevăzută ea, instanța ignorând prevederile art. 113 alin. (1) Cod penal, potrivit cărora, se consideră calificare a infracțiunii determinarea și constatarea juridică a corespunderii exacte între semnele faptei prejudiciabile săvârșite și semnele componenței infracțiunii prevăzute de norma penală. Respectiv, soluția instanței privind reîncadrarea acțiunilor infracționale a

inculpatului Starîș Ghenadie din art. 190 alin. (4) în art. 190 alin. (1) Cod penal, este neîntemeiată, aceasta contravine bazei probante administrată pe cauză, care nu a fost pe deplin verificată și apreciată la justa valoare.

Astfel, instanța de apel, în susținerea poziției statuate a reținut, că vinovăția inculpatului Starîș Ghenadie s-a confirmat prin declarațiile părții vătămate Șarco Serghei date în instanța de fond și confirmate în instanța de apel, în coraborare cu declarațiile martorilor Sharko Victoriia, Șarco Liudmila, Petrovici Constantin și Martin Vitalie, care au relatat instanței de fond că, într-adevăr Șarco Serghei a deținut în proprietate automobilul de model "Mercedes S class" cu n/î xxxxx, pe care ulterior l-a vândut lui Starîș Ghenadie. După înstrăinarea mijlocului de transport Starîș Ghenadie nu i-a achitat banii lui Șarco Serghei, iar ulterior l-a vândut altei persoane.

În confirmarea vinovăției inculpatului vin și declarațiile martorului Baranov Rădii care a relatat instanței de fond că, în anul 2013 a procurat de la Velica Marius Nicușor, cetățean al României, automobilul de model „Mercedes S class” cu n/î xxxxx, perfectând actele pe numele socrului său Podoroghin Mihail. În anul 2014, conform înțelegerii a făcut schimb de automobile cu Șarco Serghei, iar ulterior socrul a perfectat o procură pe numele acestuia. Peste aproximativ 1-2 ani, navigând pe site-ul „999” a găsit anunțul privind vânzarea automobilului deținut anterior în proprietate. Din convorbirea cu persoana care a plasat anunțul a înțeles că, automobilul a fost expus la vânzare de către Șarco Serghei. A dus mai multe tratative cu Șarco Serghei propunându-i suma de 1500-1800 euro, însă în cadrul ultimei discuții telefonice Șarco Serghei, l-a anunțat că, a găsit un cumpărător din orașul Soroca care-i propune cu 200-300 euro mai mult. În acest sens a fost contactat de potențialul cumpărător, care s-a interesat referitor la perfectarea procurii, comunicându-i că, poate perfecta procura doar cu condiția că-i vor fi achitați 100 euro. Ulterior, a aflat de la Șarco Serghei că, persoana care a procurat automobilul nu i-a achitat banii. în confirmarea celor relatate de martorul Baranov Radu vin și declarațiile martorului Podoroghin Mihail, care a relatat, că lui Starîș Ghenadie nu i-a fost perfectată procură pe automobilul Mercedes, autovehicolul în cauză fiind înstrăinat lui Șarco Serghei, pe numele căruia a și fost eliberată procura, el fiind proprietar al bunului.

Declarații care confirmă vinovăția inculpatului în comiterea faptei imputate a dat instanței de fond și partea vătămată Dintiu Rustam Mamadina.

Vinovăția inculpatului a fost demonstrată și prin probele scrise și cercetate în cadrul ședinței de judecată și anume: extras al anunțului de comercializare din 29.01.2017 plasat pe site-ul „999” privind vânzarea automobilului marca "Mercedes Benz", la preț de 3900

euro plasat de către Dentiu Rustam; ordonanță de ridicare din 04.02.2017 și procesul-verbal de ridicare din 04.02.2017 în baza căruia de la Șarco Serghei au fost ridicate actele ce dovedesc dreptul de folosință și de proprietate asupra automobilului de model "Mercedes Benz" cu n/î xxxxx; ordonanță de ridicare din 04.02.2017 și procesul-verbal de ridicare din 04.02.2017 în baza căruia de la Dentiu Rustam a fost ridicat automobilul de model "Mercedes Benz" cu n/î xxxxx; procesul-verbal de examinare a obiectului din 04.02.2017 cu fototabelul în care sunt fixate rezultatele examinării automobilului de model "Mercedes Benz" cu n/î xxxxx; procesul-verbal de examinare a obiectului din 06.02.2017 în care sunt fixate rezultatele examinării actelor asupra automobilului de model "Mercedes Benz".

Astfel, declarațiile părților vătămate, precum și a martorilor Baranov Radu, Sharko Viktoria, Șarco Liudmila, Podoroghin Mihail, Petrovici Constantin și Martin Vitalie, coroborează în totalitate cu probele scrise, din care a rezultat cert că, Starîș Ghenadie a procurat automobilul de la Șarco Serghei fără însă a-i achita suma de bani asupra căreia au convenit de 4000 euro, iar ulterior neavând dreptul de a dispune asupra acestui bun, l-a vândut lui Dentiu Rustam.

Instanța de apel, similar instanței de fond nu a dat credibilitate declarațiilor martorilor Spinei Dmitrii, Ciubotaru Victor și Starîș Aliona, care cu toate că confirmă tranzacția de vânzare-cumpărare, a invocat faptul achitării sumei de 1200 euro lui Șarco Serghei în contul procurării automobilului în cauză, or, acest fapt vine în contradicție cu baza probantă administrată, atât verbală, cât și scrisă, ultimii fiind rude, prieteni, adică persoane interesate în a-l ajuta pe inculpat în vederea creării unei poziții de apărare. Declarații irelevante cazului și lipsite de credibilitate din motivele expuse supra au dat și martorii Bacinschii Eduard și Dubalari Oleg, primul neindicând nimic concret privitor la caz, iar cel de al doilea martor a indicat de asemenea transmiterea către Șarco Serghei a unor sume, de fiecă dată diferite, în contul achitării automobilului.

În acest sens, instanța de apel suplimentar a indicat, că este absolut lipsită de credibilitate transmiterea unei așa sume de bani, de 1200 euro, fără a solicita în schimb un simplu înscris care ar confirma faptul dat, or, din start era evident că o așa tranzacție nu putea fi probată prin martori, și dimpotrivă în cazul celei de a doua tranzacție, având loc achitarea prețului, lui Dentiu Rustam i s-a eliberat recipisa confirmativă.

De asemenea, instanța de apel a considerat nefondată și pur declarativă poziția apărării privitor la faptul, că relațiile dintre părțile vătămate și inculpat urmează a fi catalogate ca niște relații civile expunând în acest sens următoarele considerațiuni.

Din probele administrate s-a constatat, că inculpatul inițial urmărea scop de cupiditate, însușind automobilul și banii de la părțile vătămate, prin dezinformarea conștientă a părților vătămate, neavând intenția de a-și executa obligațiile asumate, astfel dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv. În ipoteza abuzului de încredere, inculpatul a exploatat de raporturile de încredere care sau stabilit între el și părțile vătămate. E de menționat și faptul, că abuzul de încredere constă în faptul, că infractorul până la primirea averii sau a dreptului asupra acesteia își asumă obligațiuni patrimoniale care apar drept condiție pentru a i se transmite averea, adică făptuitorul exploatează raporturile de încredere care s-au stabilit între el și victimă. Pentru existența infracțiunii de escrocherie este necesar ca victima să fi fost indusă în eroare și să fi ajuns la o reprezentare greșită a unei situații sau împrejurări. Iar latura subiectivă a infracțiunii date se manifestă prin vinovăție sub formă de intenție directă. Primirea bunurilor cu condiția îndeplinirii unui angajament poate fi calificată ca escrocherie în cazul în care făptuitorul, încă la momentul intrării în stăpânire asupra acestor bunuri, urmărea scopul de a le sustrage și nu avea intenția să-și onoreze angajamentul asumat. 13e aici rezultă că, limita între un acord civil și o componentă de infracțiune este latura subiectivă, care în cadrul relațiilor civile este caracterizată prin buna-credință a părților, iar în cazul escrocheriei este caracterizată prin abuz de încredere și înșelăciune. Lipsa intenției infracționale la momentul intrării în raporturi juridice civile nu presupune excluderea posibilității trecerii pe parcurs a raporturilor civile în sfera penalului.

Instanța de apel a considerat, că prima instanță eronat a conchis că, relațiile apărute între, Starîș Ghenadie - Șarco Serghei și Starîș Ghenadie - Dintiu Rustam, sunt niște relații separate, catalogând relația dintre Starîș Ghenadie - Șarco Serghei, ca având un caracter penal, iar celei de a doua, Starîș Ghenadie - Dintiu Rustam, atribuindu-i un caracter civil, or, o tranzacție frauduloasă încheiată în urma unui comportament viclean și dolosiv de care a dat dovadă inculpatul Starîș Ghenadie, nu poate ulterior, genera o tranzacție perfect legală, or, vânzătorul, la caz, Starîș Ghenadie știa cu certitudine că nu este proprietar al automobilului în cauză și nu este în drept de a dispune de acest bun după cum dorește, deoarece nu-și onorase obligațiunile de a achita prețul convenit și niciodată nu-i va putea perfecta cumpărătorului actele în vederea transmiterii dreptului de proprietate asupra autoturismului.

Astfel, instanța de apel a conchis, că Starîș Ghenadie, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, inițial având un plan și scop bine determinat, a decis să comită

escrocherie în proporții mari, prin acțiuni prelungite, prin înșelăciune și abuz de încredere, prin deposedarea ilegală a unei persoane de automobil, iar apoi înstrăinarea ilegală a acestuia altei persoane, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv.

Instanța de apel a conchis cu toată certitudinea, că relațiile apărute între, Starîș Ghenadie - Șarco Serghei și Starîș Ghenadie - Dintiu Rustam, nu au un caracter civil, fiind strict necesară intervenția legii penale, or, partea vătămată, Șarco Serghei convenind asupra prețului de vânzare de 4000 euro și transmitând automobilul inculpatului Starîș Ghenadie era convins că i se va achita prețul automobilului, fapt ce n-a avut loc, acesta fiind tratat cu promisiuni, iar ulterior mințit că cu automobilul în cauză s-a comis accident rutier, ca mai apoi să afle că acesta a fost înstrăinat unei terțe persoane fără consimțământul său, iar partea vătămată, Dintiu Rustam transmitând banii în suma de 2700 euro făptuitorului, Ghenadie Starîș în contul procurării aceluiaș automobil, care nu era în drept de a dispune de acest bun, era conștient că bunul va trece în proprietatea lui și că asupra bunului în cauză nu mai pretinde nimeni, pe când de drept, tranzacția în cauză nu putea produce efectele juridice dorite de Dintiu Rustam, fără consimțământul proprietarului legal sau altei persoane împuternicite de ultimul.

Astfel, la caz, partea vătămată Șarco Serghei a fost deposedat ilegal de bunul său, iar partea vătămată, Dintiu Rustam a fost deposedat ilegal de bani, fapt care a generat adresarea acestora la organele de drept privitor la atragerea lui Starîș Ghenadie la răspundere penală pentru comiterea escrocheriei.

Instanța de apel a conchis, că probele enumerate, care au fost verificate în cadrul ședinței de judecată permit de a reține în sarcina lui Starîș Ghenadie ca fiind constatat faptul, că *acesta, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admitând în mod conștient survenirea acestor urmări, a decis să comită escrocherie în proporții mari, prin acțiuni prelungite, prin înșelăciune și abuz de încredere, prin deposedarea unei persoane de automobil, iar apoi înstrăinarea ilegală altei persoane, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv. În acest scop, în perioada lunii iulie 2015, ducând mai mult timp discuții și tratative cu Șarco Serghei, cu scopul procurării de la ultimul a automobilului de model "Mercedes-Benz" cu n/î xxxxx, intenționat, prin înșelăciune și abuz de încredere, cu scopul dobândirii ilicite a bunurilor altei persoane, fără a fi perfectată vreo procură sau vreun contract, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv, a luat gratuit de la Șarco Serghei, unitatea de transport susmenționată. Ulterior, l-a informat pe Șarco Serghei, că cu automobilul dat s-a comis un accident rutier și automobilul l-a înstrăinat prin vânzare la piese de schimb. În realitate astfel de fapt nu a avut loc. Prin acțiunile sale Starîș Ghenadie a însușit ilegal automobilul de model*

"Mercedes-Benz" cu n/î xxxxx, ce aparține lui Șarco Serghei, în suma de 4000 euro, echivalentul conform cursului valutar a BNM din 31.07.2015 a 82248 lei. Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Șarco Serghei prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată, însușind bunul susindicat. Ulterior, prelungind acțiunile sale criminale, având în continuare scopul însușirii bunurilor altei persoane, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând urmările lor și admițând în mod conștient survenirea acestor urmări, fără permisiunea lui Șarco Serghei sau a altei persoane care dispune de dreptul de a înstrăina, automobilul de model "Mercedes-Benz" cu n/î xxxxx l-a scos de vânzare pe site-ul „999,, vânzări transport, și la 21.08.2016, l-a înstrăinat ilegal, prin perfectarea recipisei, la prețul de 2700 euro, echivalentul conform cursului valutar a BNM a 60417,9 lei, lui Dintiu Rustam, banii fiind însușiți prin înșelăciune și abuz de încredere de Starîș Ghenadie, dând dovadă de un comportament viclean și dolosiv. La efectuarea acestei tranzacții ilegale ultimul a declarat, că el este proprietar al automobilului înstrăinat, având astfel de drept, fapt care nu corespundea realității. Astfel, făptuitorul l-a indus în eroare pe Dintiu Rustam prin prezentarea unei fapte mincinoase ca adevărată, însușind banii susindicați. în așa mod, prin acțiunile prelungite și ilegale, Starîș Ghenadie a însușit bunuri materiale, fiind cauzate pagube părților vătămate în valoare totală de 142665,9 lei, ceea ce potrivit art. 126 Cod penal, constituie proporții mari.

Astfel, acțiunile lui Starîș Ghenadie se încadrează perfect în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, cu indicii de calificare: *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința părților actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean, care a produs daune în proporții mari* (art. 190 alin. (4) Cod penal, în vigoare până la 17.08.2018 cu indicii de calificare: *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții mari*).

Colegiul penal a reținut, că Starîș Ghenadie a fost găsit vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, sancțiunea căruia prevede privarea de libertate pe un termen de la 7 la 10 ani cu privarea de dreptul de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate pe un termen de până la 5 ani, la acest capitol de către legislator nefiind propuse alternative pentru această categorie de pedeapsă. Reținând comiterea de către inculpat a unei infracțiuni grave, la stabilirea quantumului pedepsei, suplimentar, a reținut și evoluat următoarele criterii: împrejurările și modul de comitere a infracțiunii - infracțiunea a fost comisă de către inculpat asupra a două părți vătămate; natura și gravitatea consecințelor infracțiunii - părților vătămate le-a fost

reparat prejudiciul material; motivul săvârșirii infracțiunii și scopul urmărit - inculpatul a avut scop de cupiditate; atitudinea inculpatului față de fapta comisă și procesul desfășurat - pe perioada procesului a pledat nevinovat, nerecunoscând fapta imputată.

La norma în baza căreia inculpatul a fost declarat vinovat, este prevăzută doar pedeapsa închisorii, instanța de apel concluzionând, că pentru fapta comisă inculpatul urmează să ispășească pedeapsa sub formă de închisoare pe un termen de 7 ani, la limita minimă a sancțiunii, categoria și quantumul pedepsei la caz fiind în raport cu gravitatea infracțiunii săvârșite, cu faptul reparării parțiale a prejudiciului cauzat prin infracțiune și cu personalitatea inculpatului, este caracterizat pozitiv la locul de trai, este căsătorit, anterior n-a fost atras la răspundere penală.

Cât privește soluția instanței de fond pe marginea acțiunii civile, aceasta a fost contestată de avocatul părții vătămate Șarco Serghei, care în instanța de apel a pledat pentru încasarea sumei de 20000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat și 11000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, or, instanța de fond a încasat doar suma de 2000 lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat, sumă care nu acoperă suferințele suportate și doar suma de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, cu toate că partea vătămată a achitat servicii juridice în quantum de 11000 lei.

La caz, instanța de apel a considerat, că suma de 2000 lei încasată de instanța de fond pentru repararea prejudiciului moral nu acoperă suferințele suportate de partea vătămată în privința căreia a fost comisă o infracțiune, ultimul fiind ilegal depozitat pe un timp îndelungat (aproximativ 3 ani 9 luni) de automobil, însă suma solicitată de partea vătămată de 20000 lei totuși o consideră exagerată în lumina jurisprudenței R. Moldova și ținând cont și de faptul, că în final automobilul i-a fost restituit, a considerat oportun și echitabil de a admite cerința în cauză în parte și a încasa suma de 5000 lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat prin infracțiune.

Totodată, instanța de apel a considerat, că nefondat, de către instanța de fond, doar parțial, au fost incasate cheltuielile judiciare ce țin de acordarea asistenței juridice părții vătămate Șarco Serghei, care nu posedă cunoștințe juridice, or, cu certitudine s-a stabilit, că cheltuielile judiciare constituie 11000 lei și nicidecum 5000 lei, fapt confirmat prin contractul de asistență juridică, potrivit căruia, Șarco Serghei urma să compenseze avocatului și cheltuielile pentru deplasare la ședințele de judecată, suma cheltuielilor judiciare constituind 11000 lei.

5. Decizia instanței de apel este atacată cu recurs ordinar de către inculpat și avocatul acestuia, Nagacevschi Vitalie, prin care, indicând temeiurile prevăzute de art. 427 alin. (1)

pct. 6) și 8) Cod de procedură penală, solicită casarea hotărârilor judecătorești contestate, cu pronunțarea unei hotărâri de achitare în privința lui Starîș Ghenadie.

În argumentarea recursului invocă următoarele:

Lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal

- în speță nimeni nu a negat că între Șarco și Starîș a fost încheiat un contract de vânzare-cumpărare a automobilului. Acest fapt a fost recunoscut și constatat și în sentința judecătoreiei Soroca (sediul Central), și în decizia Curții de Apel Bălți. Conform declarațiilor lui Șarco și a martorilor acuzării, Starîș urma să achite prețul automobilului ulterior, nefiind stabilită o dată scadentă;

- aici omitem discuțiile asupra regimului juridic special al circuitului civil al automobilelor (obligativitatea înregistrării dreptului de proprietate asupra automobilului, momentul când apare dreptul de proprietate etc.) Or, este notoriu că în Moldova deseori au loc tranzacții cu mașini fără respectarea reglementărilor în domeniu;

- contractul dintre Șarco și Starîș a fost unul oral (ca, de altfel, și între Șarco și proprietarul anterior al automobilului), ceea ce aparent contravine prevederilor legale, care reglementează contractele de vânzare-cumpărare a automobilelor. Însă această omisiune este opozabilă ambelor părți pe contract (și lui Șarco, și lui Starîș), ea (omisiunea) putând duce la declararea nulității contractului de vânzare-cumpărare a automobilului, însă neputând fi angajată răspunderea penală;

- observăm că ambele instanțe de judecată (și cea de fond, și cea de apel) au omis să menționeze foarte clar când Starîș l-a indus în eroare pe Șarco, fie în timpul negocierilor contractului de vânzare-cumpărare a automobilului, fie spunându-i ulterior că automobilul a nimerit în accident.

Totodată instanțele de judecată au omis să descrie clar ce a avut loc în speță: prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate;

- pornind de la cele enunțate în hotărârile judecătorești, la momentul negocierii contractului de vânzare-cumpărare a automobilului (în cadrul discuțiilor și tratativelor), inducerea în eroare ar fi putut avea loc prin:

> încheierea contractului de vânzare-cumpărare fără întocmirea acestuia în formă scrisă;

> încheierea contractului de vânzare-cumpărare a automobilului cu condiția achitării ulterioare a prețului, cu scopul de nu achita costul automobilului;

- în ceea ce privește neîntocmirea contractului (recipisei) în formă scrisă - am

menționat mai sus că respectiva omisiune este imputabilă ambelor părți și ea (omisiunea), nu poate angaja răspunderea penală, consecințele fiind numai de ordin civil. Mai mult ca atât, nu este clar ce fel de prezentare ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate a avut loc în speță, care a dus la distorsionarea voinței lui Șarco și neîncheierea unui contract scris.

De altfel, din punct de vedere logic, lipsa unui contract scris sau a unei recipise, care ar confirma transmiterea banilor pentru automobil, este evident în detrimentul lui Starîș, dar nu a lui Șarco;

- în cazul în care acceptăm versiunea evenimentelor prezentată de Starîș și anume că acesta a achitat o sumă pentru automobil, atunci este evident că lipsa înscrisului care demonstrează achitarea costului automobilului îl împiedică pe Starîș să demonstreze achitarea acestor bani prin proba cu martorii. Altfel spus, în asemenea circumstanțe Șarco în orice moment poate insista fie asupra declarării nulității contractului (pe motiv că acesta nu a fost încheiat în scris), fie a desfacerii acestuia pe motivul neachitării prețului mașinii, cu repunerea în situația inițială, altfel spus cu obligarea lui Starîș de a-i restitui mașina lui Șarco, fără ca acesta din urmă să poată fi obligat să restituie banii, deoarece nu există înscrisuri care ar demonstra achitarea prețului mașinii.

În concluzie este evident că în speță inducerea în eroare a lui Șarco de către Starîș este inexistentă;

- în ceea ce privește presupusa inducere în eroare cu scopul neachitării ulterioare a prețului automobilului - achitarea ulterioară a automobilului ține deja de executarea contractului. Or, după cum a menționat-o pe bună dreptate Curtea de Apel Bălți în decizia sa, neexecutarea obligațiilor care derivă dintr-un contract încheiat nu poate fi calificată ca infracțiune de escrocherie. Mai mult ca atât, Codul civil conține tot instrumentarul necesar pentru a impune o parte pe contract să-și îndeplinească obligațiile contractuale. De asemenea nu este clar ce fel de prezentare ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate a avut loc referitor la ipoteza examinată în prezentul paragraf.

Mai mult ca atât, instanțele de judecată, acceptând/constatând că între Șarco și Starîș a fost încheiat un contract de vânzare-cumpărare a automobilului, nu s-au pronunțat asupra nulității sau anulabilității acestui contract. Nici alți participanți la proces nu au înaintat acțiuni privind nulitatea contractului din speță;

- în ceea ce privește eventuala inducere în eroare prin comunicarea de către Starîș lui Șarco că automobilul a fost accidentat și vândut la piese de schimb - în ipoteza că într-

adevăr, așa fapt a avut loc, avându-se în vedere că la acel moment contractul de vânzare-cumpărare a automobilului fusese deja încheiat de mai mult timp, fapt recunoscut, acceptat și constatat de pretinsa parte vătămată Șarco, martorii acuzării, instanța de fond și cea de apel, nu este clar ce impact a avut o asemenea inducere în eroare asupra contractului?! Or, odată fiind încheiat contractul (fapt recunoscut și acceptat și de Șarco, și de Starîș), este evident că automobilul deja era în proprietatea lui Starîș și toate riscurile în privința respectivului automobil îi reveneau acestuia din urmă;

- este evident că eventuala ulterioara distrugere a automobilului într-un accident nu avea nici un impact asupra contractului de vânzare-cumpărare, nu putea schimba prețul convenit etc. Eventual o asemenea minciună putea fi spusă de Starîș pentru a obține acceptul lui Șarco de a prelungi termenul de achitare a prețului automobilului (dacă acceptăm versiunea lui Șarco).

Pe cale de consecință, o eventuală comunicare de către Starîș lui Șarco ca adevărată a unei fapte mincinoase (precum că automobilul a fost distrus într-un accident), după încheierea contractului de vânzare-cumpărare a automobilului, nu mai poate constitui o infracțiune de escrocherie, deoarece respectiva inducere în eroare:

> Nu afectează valabilitatea contractului - aceasta nu duce nici la nulitatea contractului, nici la anulabilitatea acestuia;

> Nu are ca rezultat dobândirea ilicită a bunurilor lui Șarco;

- în ceea ce privește vânzarea automobilului de către Starîș lui Dintiu, observă că instanța de fond a considerat respectivul capăt de învinuire ca și neconstituind infracțiunea prevăzute de art. 190 Cod penal, pe când Curtea de Apel Bălți a calificat respectiva situație ca și continuarea infracțiunii prevăzute de art. 190 Cod penal, începutul fiind situația cu Șarco, descrisă mai sus;

- în esență Curtea de Apel Bălți a calificat raportul civil dintre Starîș și Dintiu ca și escrocherie numai pe motivul că relația anterioară dintre Starîș și Șarco ar fi fost una pretins penală:

„...o tranzacție frauduloasă încheiată în urma unui comportament viclean și dolosiv de care a dat dovadă inculpatul Starîș Ghenadie, nu poate ulterior, genera o tranzacție perfect legală, ...”

Astfel, este evident că în cazul în care relația dintre Starîș și Șarco este una civilă, atunci este evident că și relația dintre Starîș și Dintiu este civilă;

Prezența unei erori grave de fapt, care a afectat soluțiile instanțelor de judecată

- în speță, una din problemele cheie, care a fost abordată, este dacă a achitat sau nu

Starîş lui Şarco o parte din preţul automobilului. Or, în pofida faptului că o eventuală neachitare a preţului contractului nu poate fi calificată drept o infracţiune prevăzută de art. 190 Cod penal, reieşind din conţinutul hotărârilor judecătoreşti atacate, totuşi instanţele de judecată l-au condamnat pe Starîş anume pentru pretinsa neachitare a costului automobilului;

- din materialele cauzei penale rezultă că pretinsa parte vătămată Şarco susţine că Starîş nu i-a achitat nici un ban pentru maşina vândută. Versiunea respectivă a fost susţinută prin declaraţiile martorilor Şarco Victoria, care este soţia pretinsei părţi vătămate Şarco şi care pretinde de a fi martor direct, Petrovici Constantin, care este coleg de lucru al pretinsei părţi vătămate Şarco şi care este martor indirect, deoarece redă situaţia din cuvintele lui Şarco Serghei şi Martin Vitalie, care de asemenea este coleg de lucru al pretinsei părţi vătămate Şarco şi care este martor indirect, pe motiv că redă circumstanţele din cuvintele lui Şarco Serghei;

- la celălalt pol se situează Starîş Ghenadie, care susţine că i-a achitat lui Şarco o parte din costul maşinii, declaraţiile acestuia fiind susţinute de Aliona Starăş, care este soţia lui Starîş Ghenadie şi care este martor direct, Victor Ciubotam, care nu este nici rudă şi nici coleg de lucru cu Starăş Ghenadie şi care este martor direct şi Spinei Dmitri, care este cunoscut şi cu Starîş, şi cu Şarco şi care este martor indirect, deoarece redă circumstanţele din cuvintele altor persoane;

- instanţa de fond nu a luat în considerare proba cu martorii direcţi Aliona Starîş şi Victor Ciubotaru, invocând următorul motiv:

„... instanţa de judecată notează că nu au fost administrate careva probe ce confirmă faptul achitării şi transmiterii de către Starîş Ghenadie lui Şarco Serghei a simei de 1200 euro, după cum au relatat martorii în cauză...

... instanţa apreciază critic declaraţiile martorilor menţionaţi supra... ”

O asemenea abordare are un caracter arbitrar. Or, conform prevederilor art. 93 Cod de procedură penală, declaraţiile martorilor sunt probe. În asemenea circumstanţe afirmaţia instanţei de fond că nu au fost administrate probe care confirmă achitarea unei părţi a costului automobilului vin în contradicţie cu materialele cauzei, deoarece declaraţiile martorilor, care sunt probe, confirmă cele declarate de Starîş Ghenadie.

Mai mult ca atât, dacă urmărim logica instanţei de fond, atunci observăm că în dosar nu există probe, care ar confirma faptul neachitării de către Starîş Ghenadie a costului automobilului;

- în cazul în care instanţa de judecată nu ia în considerare anumite declaraţii ale unor

martori, apreciindu-le critic, ea este obligată să spună din ce cauză le apreciază critic. Or, ce ar fi putut împiedica instanța să aprecieze critic în același mod declarațiile martorilor, care susțin versiunea lui Șarco?;

- în dosar nu există nicio bază probantă scrisă, care ar demonstra transmiterea sau netransmiterea banilor de către Starîș lui Șarco. Toată baza probantă asupra acestei probleme se rezumă la declarațiile martorilor direcți și indirecti.

Calitatea martorilor care susțin versiunea lui Ghenadie Starîș este practic similară cu cea a martorilor, care susțin versiunea lui Șarco - soția, un prieten și o cunoștință versus soția și doi colegi de lucru. Unica diferență este că printre martorii care susțin versiunea lui Starîș unul este indirect, pe când din dintre cei care susțin versiunea lui Șarco - doi sunt indirecti;

A intervenit o lege penală favorabilă condamnatului

- schimbarea încadrării juridice în sensul agravării (ceea ce, conform ordonanței, a făcut procurorul) este necesară atunci când probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior.

La acest capitol, observăm că latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie în varianta anterioară de incriminare este diferită de cea actuală, reieșind din faptul că acțiunile adiacente prevăzute de redacția anterioară și cea actuală de incriminare sunt diferite. Mai mult ca atât, în speță nu poate fi vorba despre constatarea comiterii de către Starîș a unei infracțiuni mai grave, decât cea reproșată inițial;

- latura obiectivă a infracțiunii prevăzute la alin. (1) art. 190 Cod penal, în redacția actuală este diferită comparativ cu latura obiectivă a infracțiunii în redacția legii anterioare. Or, în prezent acțiunile adiacente ale faptei prejudiciabile, parte componentă a laturii obiective, sunt altele decât acțiunile adiacente ce se exprimau anterior prin „înșelăciune” și „abuz de încredere” - acțiuni adiacente care au fost excluse din norma penală prin Legea nr. 179/2018.

Respectiv, este indiscutabil că:

- în speță nu au fost întrunite condițiile prevăzute de art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală, care ar fi permis procurorului să schimbe învinuirea în sensul agravării acesteia - probele cercetate în ședința de judecată nu au demonstrat că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior. De altfel acest fapt este evident și din conținutul ordonanței procurorului din 19.11.2018;

- prin Legea nr. 179 din 26.07.2018 a fost modificată redacția art. 190 Cod penal, care

califică infracțiunea de escrocherie altfel, decât aceasta era definită în redacția veche. La momentul comiterii faptelor, calificate ca și infracțiune, Starîș nu putea presupune despre ce va decide Parlamentul pe 26.07.2018. Astfel, noua definiție a escrocheriei îi este inaplicabilă;

- este evident că procurorul a modificat învinuirea nu din cauza că probele cercetate în ședința de judecată ar fi demonstrat că Starîș ar fi comis o infracțiune mai gravă, ci pe motivul că a fost modificată reacția art. 190 Cod penal. Altfel spus, procurorul a aplicat art. 326 alin. (1) Cod de procedură penală prin analogie, ceea ce este interzis.

6. La recursul ordinar declarat de către inculpat și avocatul acestuia, în conformitate cu prevederile art. 431 alin. (1) pct. 1¹) Cod de procedură penală, a depus referință procurorul, prin care a manifestat dezacordul cu recursul declarat, motivând prin faptul că instanța de apel a constatat just circumstanțele de drept și de fapt ale cauzei și corect a încadrat acțiunile inculpatului.

7. Judecând recursul ordinar, în raport cu actele cauzei, ținând cont de opinia procurorului expusă în referință, prin care s-a solicitat inadmisibilitatea acestuia ca fiind vădit neîntemeiat, Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că acesta urmează a fi admis, pentru considerentele ce urmează.

În sensul art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel.

În conformitate prevederile cu art. 414 Cod de procedură penală instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din dosar și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel, fiind obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apel sau cercetează suplimentar probele administrate de instanța de fond. Instanța verifică declarațiile și probele examinate de prima instanță prin citirea lor în ședința de judecată, cu consemnarea lor în procesul-verbal. Instanța de apel nu este în drept să-și întemeieze concluziile pe probele cercetate de prima instanță dacă ele nu au fost verificate în ședința de judecată a instanței de apel și nu au fost consemnate în procesul-verbal.

Potrivit art. 417 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției.

Colegiul penal atestă că, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept,

întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept numai la persoana care l-a declarat, la calitatea acesteia în proces și la persoana împotriva căreia este îndreptat de către jurisdicția de al doilea grad asupra hotărârii primei instanțe. Verificarea probelor constă în analiza probelor administrate, coroborarea lor cu alte probe, administrarea de noi probe și verificarea sursei din care provin în scopul constatării circumstanțelor care au importanță pentru aflarea adevărului în cauză.

Potrivit legislației în vigoare, în sensul cerințelor art. 414 Cod de procedură penală, chestiunile de fapt asupra cărora s-a pronunțat ori trebuia să se pronunțe prima instanță, prin apel, se transmit instanței de apel: dacă fapta reținută ori numai imputată s-a săvârșit ori nu; dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări s-a comis.

În urma verificării materialelor cauzei, Colegiul penal lărgit relevă că în speță, recurentul critică decizia instanței de apel sub aspectul condamnării lui Starîș Gheorghe în baza art. 190 alin. (4) Cod penal, solicitând rejudecarea cauzei respective, casarea hotărârilor instanțelor de fond și pronunțarea unei hotărâri de achitare, deoarece fapta inculpatului nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii imputate, indicând temeiurile de drept prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6) și 8) Cod de procedură penală.

Examinând argumentele recursului prin prisma temeiului de casare invocat la pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, Colegiul penal constată că acesta și-a găsit confirmare în speța dedusă judecării, iar hotărârea instanței de apel urmează a fi desființată, din considerentele ce urmează.

Așadar, potrivit rechizitoriului, Starîș Gheorghe a fost învinuit de către organul de urmărire penală de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită cu cauzarea de daune în proporții mari.*

La 19 noiembrie 2018, procurorul, prin ordonanță, a dispus modificarea acuzării în ședința de judecată în prima instanță (potrivit modificărilor legislative operate la art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare 17.08.2018), în baza art. 190 alin. (4) Cod penală, cu indicii de calificare: *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean care a produs daune în proporții mari.*

Prima instanță, analizând cumulul de probe administrate la faza urmăririi penale a conchis că acțiunile inculpatului Starîș Ghenadie urmează a fi reîncadrate în baza art. 190

alin. (1) Cod penal, cu indicii calificativi: *escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința naturii și părților actului juridic, încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean, care a produs daune considerabile.*

Instanța de apel, fiind investită cu judecarea apelurilor declarate împotriva sentinței, a respins apelul declarat de inculpat și a admis apelurile declarate de procuror și avocatul părții vătămate Șarco Serghei, cu casarea sentinței în latura penală și în latura acțiunii civile, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Starîș Gheorghe a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, potrivit următoarelor calificative: *„escrocheria, adică dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin inducerea în eroare a unei persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase în privința părților actului juridic anulabil, încheierea căruia a fost determinată de comportamentul dolosiv și viclean, care a produs daune în proporții mari”*, (potrivit modificărilor legislative operate la art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare 17.08.2018).

În urma celor menționate supra, Colegiul penal ține să indice că, conform prevederilor art. 326 alin. (1) Cod penal, procurorul care participă la judecarea cauzei penale în prima instanță și în instanța de apel este în drept să modifice, prin ordonanță, învinuirea adusă inculpatului în cadrul urmăririi penale în sensul agravării ei dacă probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior, aducând la cunoștință inculpatului, apărătorului lui și, după caz, reprezentantului legal al inculpatului noua învinuire. În asemenea situație, instanța, la cererea inculpatului, acordă termen necesar pentru pregătirea apărării de noua învinuire, după ce judecarea cauzei continuă.

Atât, doctrina penală și jurisprudența națională, cât și prevederile legale enunțate supra indică că *„calificarea după elementele componenței de infracțiune, presupune determinarea conținutului semnelor componenței de infracțiune prevăzută de o normă juridico-penală și, pe de altă parte, stabilirea în fapta persoanei a semnelor unei infracțiuni concrete după elementele componenței de infracțiune. Stabilirea elementelor infracțiunii presupune o anumită consecutivitate, mai întâi se constată obiectul infracțiunii ..., apoi se stabilește latura obiectivă, subiectul și latura subiectivă”*. Așadar, încadrarea juridică sau calificarea infracțiunii reprezintă operațiunea de stabilire a concordanței între starea de fapt și normele juridice aplicabile privind incriminarea, precum și dispozițiile generale aplicabile pentru tragerea la răspundere penală a făptuitorului.

În acest sens, Colegiul penal lărgit menționează că, schimbarea încadrării juridice în sensul agravării (ceea ce, conform ordonanței, a făcut procurorul) este necesară atunci când probele cercetate în ședința de judecată dovedesc incontestabil că inculpatul a săvârșit o infracțiune mai gravă decât cea incriminată anterior.

Latura obiectivă a infracțiunii de escrocherie în varianta anterioară de incriminare este diferită de cea actuală, reieșind din faptul că acțiunile adiacente prevăzute de redacția anterioară și cea actuală de incriminare sunt diferite. Astfel, scoatem în evidență că până la intrarea în vigoare a Legii nr. 179/2018, obiectul juridic secundar al infracțiunii specificate la alin. (1) al art. 190 Cod penal, îl constituiau *relațiile sociale cu privire la libertatea manifestării de voință și minimul necesar de încredere*, această teză nefiind valabilă în condițiile redacției actuale a normei de incriminare. Or, obiectul juridic special al infracțiunii de escrocherie în redacția anterioară era determinat de cele două acțiuni adiacente ale laturii obiective: *înșelăciunea și, respectiv abuzul de încredere*. După intrarea în vigoare a Legii nr. 179/2018 acțiunile adiacente au un alt conținut, exprimându-se în ***inducerea în eroare a unei sau mai multor persoane prin prezentarea ca adevărată a unei fapte mincinoase sau ca mincinoasă a unei fapte adevărate, în prința naturii, calității substanțiale ale obiectului, părților (în cazul în care identitatea acestora este motivul determinant al încheierii actului juridic) actului juridic nul sau anulabil, ori dacă încheierea acestuia este determinată de comportamentul dolosiv sau viclean***. Respectiv, obiectul juridic special al infracțiunii în cazul reglementărilor anterioare și cele actuale este diferit.

Subsidiar, se remarcă că, instanțele de fond nu au ținut cont de prevederile art. 8, 10 și 118 alin. (2) Cod penal, or, în cazul în care infracțiunea de escrocherie nu a fost decriminalizată după modificările operate în art. 190 Cod penal prin Legea nr. 179 din 26.07.2018, în vigoare din 17.08.2018, iar redacția nouă a normei în cauză nu înlătură caracterul infracțional al faptei, nu ușurează pedeapsa și nu ameliorează în alt mod situația persoanei ce a comis infracțiunea, adică nu are efect retroactiv, acțiunile făptuitorului urmează a fi încadrate conform legii penale în vigoare la momentul săvârșirii faptei, fiind o normă care cuprinde în întregime toate semnele faptei prejudiciabile săvârșite.

În continuare, Colegiul reiterează că, declanșând o continuare a judecării cauzei în fond, apelul este o cale de atac sub aspect de fapt și de drept, întrucât odată exercitat, produce un efect devolutiv complet, în sensul că provoacă un control integral atât în fapt, cât și în drept, în privința persoanelor care l-au declarat și vizavi de problemele ce le ridică aceștia. Prin alte cuvinte, fiind investită cu o situație de fapt, instanța de apel, ca urmare a

efectuării cercetării judecătorești, în decizia adoptată trebuia să expună concluzia generală pe marginea apelului de către inculpatul Starîș Gh., precum și temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea criticilor invocate de inculpat, analizând probele și indicând expres care sunt motivele respingerii unora și aprecierii critice a altora.

Analizând decizia instanței de apel sub acest aspect, Colegiul constată că, deși instanța de apel în partea dispozitivă respinge apelul declarat de inculpat, în partea descriptivă a acesteia omite să indice temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea criticilor invocate de inculpat.

Deasemenea, instanța de apel în pct. 4.1. din prezenta decizie îl condamnă pe inculpat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 190 alin. (4) Cod penal, fără a-și motiva clar poziția, enumeră probele și fără o analiză amplă a acestora indică că „*ansamblul de probe cercetate și examinate prezintă o situație clară și fără dubii a circumstanțelor de fapt*”, or simplul fapt că instanța de apel a enumerat probele nu reprezintă o motivare în corespundere cu rigorile art. 6 al Convenției europene a drepturilor omului.

În acest context, Colegiul penal lărgit menționând prevederile art. 100 alin. (4) și art. 101 alin. (1)-(4) Cod de procedură penală, și invocând doctrina juridică națională, remarcă faptul că, verificarea probelor este o activitate a instanței privind constatarea veridicității probei sub aspectul corespunderii datelor de fapt pe care le conține proba cu realitatea obiectivă. Verificarea constă în analiza probelor strânse, coroborarea lor cu alte probe, verificarea sursei de proveniență a probelor. Verificarea probelor poate avea loc doar prin aplicarea procedurilor probatorii prevăzute de Codul de procedură penală și se efectuează la toate fazele procesului penal. Sunt supuse verificării atât datele de fapt, cât și mijloacele de probă din care au fost obținute.

Probele se verifică atât prin efectuarea acțiunilor procesuale prevăzute de prezentul cod, cât și printr-o analiză logică a conținutului probei, a coroborării lor.

Aprecierea probelor este unul din cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depusă de către organele de urmărire, instanțele judecătorești, cât și de părțile din proces, se concretizează pe soluția ce va fi dată în urma acestei activități. Aprecierea probelor după intima convingere trebuie să se bazeze pe prevederile legale. Intima convingerea se întemeiază pe examinarea tuturor probelor în ansamblu, sub toate aspectele complet și obiectiv.

În opinia instanței de recurs, instanța de apel la fel ca și prima instanță nu au pătruns în esența problemei de fapt și de drept, fiind prezentă discrepanța între cele reținute de instanță și conținutul real al probelor, ignorarea unor aspecte evidente, ce au avut drept

consecință pronunțarea unei concluzii premature și nemotivate.

Colegiul penal lărgit reamintește că, obligația de motivare a hotărârilor judecătorești face parte din setul de garanții stabilit pentru existența unui proces echitabil.

Conform jurisprudenței CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal, oferă posibilitatea ca această hotărâre să poată fi verificată în cadrul căilor de atac și oferă posibilitatea persoanelor interesate de a pregăti o cerere de apel sau recurs (*Suominen v. Finlandei* § 37(2003), *Kuznetsov și alții v. Rusiei* § 85. (2007)).

În afară de aceasta, motivarea hotărârilor este un instrument important în asigurarea transparenței justiției și existența unui control social asupra acesteia (*Hirvisaari v. Finlanda*, § 30 (2001)).

Obligația instanței de a motiva sentința, constă în necesitatea de stabilire a adevărului, iar judecătorul să-și formeze convingerea asupra acestui adevăr și că realitatea este conformă convingerilor sale. Totodată obligația motivării este o garanție pentru părți în primul rând, precum și pentru alte persoane care pot cunoaște motivele pentru care judecătorul a pronunțat sentința respectivă. Motivarea este importantă pentru părți în cazul exercitării dreptului de atac a sentinței precum și pentru instanțele superioare, care să o poată verifica din punctul de vedere al legalității și temeiniciei acesteia.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit conchide că, nemotivarea clară și concisă a soluției pronunțate de către instanța de apel reprezintă prin sine neexaminarea fondului apelului de către instanța de apel, ce se consideră eroare de drept și este temei pentru recurs.

Astfel, în viziunea Colegiului penal lărgit, erorile procesuale admise de către instanța de apel, cad sub incidența prevederilor art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală - *hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția și instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.*

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să se conducă de prevederile art. 436 Cod de procedură penală, care prevăd procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile legii procesual penale asupra tuturor motivelor invocate în apel, să cerceteze amănunțit aspectele învinuirii înaintate, să-și argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu, de practica relevantă a CtEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de către inculpatul Starîș Ghenadie și avocatul acestuia, Nagacevschi Vitalie, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 13 noiembrie 2019, în privința lui **Starîș Ghenadie Xxxxx** și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Se dispune eliberarea lui Starîș Ghenadie Nicolae, din penitenciar în caz dacă nu se deține în baza unei alte hotărâri de condamnare sau măsuri de reprimare.

Decizia nu se supune căilor de atac.

Pronunțată integral la **23 iulie 2020**.

Președinte

Diaconu Iurie

Judecători

Guzun Ion

Catan Liliana

Burduh Victor

Craiu Nicolae